

Адыгэ Республикаем и Правительствэ иғъэзет

Дзюдор — еджапIЭМ ЧЭМЫХЪЭХЭЗЭ

Федеральнэ проектэу «Дошкольное дзюдо» зыфиорэм къыдыхэлъытагъеу кIэлэцIыкlu ИыгыпIеу N 21-м мы мафэхэм физическэ культурэмкIэ Ioф адашIэнэу аублагъ.

Проектыр щыIэныгъэм щыпхыраштын фэшлъэнкыуиллымэ зээзгынынгъэ зэдашыть: Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр, АР-м дзюдомкIэ и Федерации, физическэ культурэмкIэ ыкчи спортымкIэ Комитетыр ыкчи кIэлэцIыкlu ИыгыпIеу N 21-р. Ioф хъябзэм изэхэщэнкIэ Урысъем дзюдомкIэ и Федерации Iафыгъу къафэхъу.

Проектыр инаучнэ пащэу, экономикэмкIэ факультетын идеканэу, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипрофессорэу Галина Коноваловам гущыIэгъу тыфэхъугъ.

— «Дошкольное дзюдо» зыфиорэм проектыр къыдыхэлъытагъеу республикэм ит кIэлэцIыкlu ИыгыпIеу физическэ культурэмкIэ, дзюдомкIэ Ioф адэшIэгъэнэр пшъэриль шхъяIеу щит. Мы федеральнэ проектыр зигукъекIыр УФ-м и Президентэу В.В. Путинир ары. ХэгъэгумкIэ ятфэнэрэ шольыр ар зыщишыраштырэр. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым кIэлэцIыкlu Ихэм Ioф адэзышIэшт тренерхэм егъеджэнхэр аиць-

физэхацагъэх. Анахь цIыкlu хэм Ioф адэшIэгъэнымкIэ нэбгыре 16 разъеджэжсыгъ. Къигъэзгъэшымэ сиIоигъу, медицинэ институт зэрэтиIэм къыхэ-КыкIэ проектыр изэхэшэн

нахь шIуагъэ къыхыщт. НэмыкI шьолтырхэм ялтытыгъэмэ, медикэ-биологическэ улъекIунхэр тиIэштых. БIнэрап-шIеу кIэлэцIыкlu хэм япсауныгъэ изытет зэрагъэшIэшт, врачым Iизын къытын фае аиц фэдэ IoшиIэн кIэлэцIыкlu ды-зехъэгъэнымкIэ, — еIo тигущыIэгъу.

Зипсауныгъэктэ дагъо зимырэ кIэлэцIыкlu спортым пышэгъэнхэр, ахэм апкыышьол псыхъэгъэнэр ары пшъэриль шхъяIеу зэхэцаклохэм зыфафыуцужырэр. Тренер ныбжыкIехэу, спортымкIэ мастерхэр Шъяоцыкlu Рустамрэ Тюлпэрэ Айдэмьиррэ кIэлэцIыкlu хэм Ioф адашIэ. Миш фэдэ сыхъатхэм шуагъэ къахымэ медицинэм феджэрэ студентхэм гүунэ ляфыщт.

Адыгейир — мы спорт лъэпкыым щыцIэрылохэмкIэ бай. Щеч хэлъэп, зигугу тшырэ проектыр ишIуагъэктэ спортышхом щыцIэрылохэм япчъагъэ джыри нахыбэ хъущт.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Зэфагъэм иухъумакIохэу

Мы ильесым республикэм ихыкумышIхэм юбилей заулэ хагъэунэфыкы: Адыгейим хыкумхэр зыщызэхащагъэхэр ильеси 100, АР-м и Апшъэрэ хыкум — ильес 30, АР-м ихыкумышIхэм я Совет — ильес 30 зэрэхъухэрэр.

МэфэкI зэхахъэр къызэуихыгъ Адыгейим и ЛышхъяIеу КъумпIыл Мурат.

Ioftkhъabзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъяIеу Сергей Дрокиньыр, Адыгэ РеспубликаемкIэ МВД-м, Адыгэ Республикаем и Прокуратурэ, УФ-м и Следственнэ комитет и Следственнэ гъэорышIеу АР-м щыIэм, АР-м и Арбитраж хыкум, Мыекъопэ гарнизон дээ хыкумым, ФСБ-м Адыгэ РеспубликаемкIэ и ГъэорышIеу, МЧС-м Адыгэ РеспубликаемкIэ и ГъэорышIеу, ФСИН-м и ГъэорышIеу Адыгейим щыIэм, ФССП-м и ГъэорышIеу АР-м щыIэм, АР-м и Нотариальнэ палатэ, АР-м ихыкумышIхэм яветранхэм я Совет, Адыгэ Республикаем и Очылхэм япалатэ ялIыклохэр ыкчи нэмийкIхэр.

ЗэлукIэр зэзыщагъэр АР-м и Апшъэрэ хыкум ихъаматэу Шумэн Байзэт. Республикаем и Апшъэрэ хыкум ишаэ къызэрхигъэштыгъэмкIэ, Адыгейим къэралыгъо гъэпсыкIэ илэ зыхыгъэ шыыпкъеу щитыр Адыгейим ихыкумышI системэ иуцуунре иххъоныгъэрэ ары. 1922-рэ ильесым тыгъэгъязэм и 1-м Адыгэ хэку хыкумым изэхэшэн фэгъэхыгъэ унашьом кIэтхэгъагъэх. Адыгейим ихыкумышIхэм лэшэгъу фэдиз зикхъяэгъэ тариху гъогоу къакIугъэм бэ щызашуахыгъэр, Урысые Федерацием ихыкумышI системэ изылахъэу ар хуугъэ.

ХыкумышIхэм ялIыклохэм къафэгушшоз, республикаем и ЛышхъяIеу къызэрхигъэштыгъэмкIэ, лэшIэгъу гъогоу республикаем ихыкумышIхэм къакIугъэм Адыгейими, хэгъэгуми ятариху епхыгъэ, къэгъэзэлпэ мэхъянэ зиэ хуузе-шIэгъабэ къызэрэнэкIыгъ.

(ИкIеух я 2 рэ нэкIуб. ит).

АдыгабзэкІэ зэрэдзэкІыгъэ мультильмхэр

Кыткіэхъухъэрэ ліэужхэм адыгабзэ зымышеу ахэтүр нахыбэ зэрэхъурэр, яцыкүгъом кыщегъягъеу зераэкіэзырэр тильэпкыкіэ гумэкыгъо инэу ти. Сабыим мультильмхэм яптыныр иклас, аш кыщалорэр ыгу реубитэ, кыкіелотыкыжы. Шу альэгүрэ персонажхэр адыгабзэкіэ кыэгүшүэхэ зэрэхъугъэм, ахэм яптынхэ амал джы зэряэштэм уегъэгушо.

Мисатыу организацеу «Черкес (Адыгэ) медиаплатформа» зыфиорэм кіэлэцкыкүхэм анах агу рихъирэ мультильмхэр адыгабзэкіэ зэрэдзэкыжых, ахэр Ютубым ыкы социальна нэклубгъохем къарағъахъэх. Ильэсэм ехъугь Лыхъукэ Айдэмэр зипэшэ организацием Ioф зишэрэр. Мы уахтэм кыклоц маклэп ашлагъэр, «Мимишики» зыфиорэ мультильмам ипичигъо пчагъэ зэрэдзэкыжыгъ. «Лео и Тиг» зыфиору Ioф зыдашлагъэр мэзаем и 20-м адыгабзэкі Ютубым кырагъэхъашт.

«Лео и Тиг» Урысыем кыщидэкыгъе анимационнэ кіэлэцкыкү мультильм. Телеканалхуу «Карусель», «Мульт», «Апі», «Супер» зыфиорхэрэм къашагъэльягъо. Зэнубджэгъуитлоу Лео ыкы Тиг ары кызын тегущыиэрэр. Ахэр хуульэ-шэгъэ зэфэшхъафхэм, кынигъохем ахэфх, лыхъужынгъэ зэрхъээ, зедэлжхъээ теклонигъэр къыдахы.

Щылэ мазэм и 26-м «Черкес (Адыгэ) медиаплатформа» зыфиорэм Ioфшэн зэрээхища гъэм икізуххэр, гъехъагъеу ашыгъехэр, гухэлтышоу ялхэр кызыыцыралотыкыгъе зэхахъэ Адыгэ Лъэпкэ тхыльеджаплэм щыкүагъ. Ioфшэн чанэу хэлжъагъэхэм рэзэнгъе тхыльхэр аратыгъех, нэужым «Лео и Тиг» зыфиорэ мультильмам зэрэдзэкыжыгъэр къагъэлэгъуагъ.

«Мы Ioфыр зэшюхыгъэнам зиахъышу хэлтыр AP-м и Лышъхъэу КъумПыл Мурат. Республика м щызэхашэрэ общественнэ организацехэм IэпыIэгъу афэхъугъэнам аш мэхъанэшхо реты. Ильэс зэкІэллыкIохэм федеральнэ ыкыи Республика бюджетым кыххэхыгъэ ахъщэ IэпыIэгъур общественнэ организацехэм агъоты.

Ioфхабзэм кырагъэблэгъа гъэх Адыгэим Ioфшэнэмрээ иминистэрэу Myрэ Джанбэч, гуманитар уштыхнэмкэ Адыгэ Республика институтуу Т. Кіэрэшэм ыцэ зыхырэм ипащэу Лытухъу Адам, Адыгэ Республика гимназиим икілэгъаджэхэр, икілэдэжаклохэр, нэмыкхэр.

— КіэлэцIыкIохэм шIу альэгъурэ мультильмхэр дгъэфедээ яцIыкIохъом кыщегъэжъягъеу адыгабзэкіэ гушиIэхэу дгъэсэнхэр ары тишиэ-рыльыр. Аш пае мультильмхэр адыгабзэкіэ зэтэдзэкIых. Шыф кыззрыкIохэр тиIэпыIэгъу-хэр мультильмэ 26-рэ тицфыгъ. Урысыем кыщидэкIырэ мультильмхэр адыгабзэкіэ

зэбдзэкIыныр IэшиIэхэн. Персонаж пэпчь ымакъе тифэу тылтыхъугъ, мультильмэм идэгъу-гъэкІэ ыу же къимынэу, зэрифэштуашэу зэхэд-гъэуцожынам ты-тылтыгъ. АшкIэ Iэмэ— псымэхэр тищыкIэгъа-гъэх. Адыгэим IoфиIэ-нымрэ социальнэ хэхъон-нгъэмрэкІэ и Министерствэ къытфигъэ-тишошэгъэ грантэу сомэ мин 500 хъурэм шиIуагъ къекIуагъ. АшкIэ техники зэдгъэгъотыгъ, студие кыззIуухыгъ. Лицензие тиIэу Ioф тэ-шIэ, социальнэ нэклуб-гъохэм ыкыи Ютубым зэдзэкIыжыгъэ мультильмхэр къарыгдгэ-хъанхэ амал тиIэ хъугъ,

джащ фэдэу Адыгэ ре-спублика телевидение-ми кыщидгъэлъгъон-хэр фитыныгъэ кытатыгъ, — еIo Айдэмэр.

Адыгабзэр зинидэльфыбээ пстэури зэфэзыщэрэ организаццием Ioфшэнышо егъэцакIэ. АшкIэ IэпыIэгъу къафэхъухэрэм, ахъашу Адыгэ лъэпкэ театрэм шылажъэхэрэм, зэрафэрэзэхэр

пашэм кыыуагъ. Джащ фэдэу цыф кыззэрыкIоу, зыгу кын-дэчэеу, ежь шоигъоныгъэ зилэу къякIуалэрэр маклэп. Ioфшэнэм зиахышу хэзэльхъагъэхэм рэзэнгъэ тхыльхэр аратыжыгъэх.

Ахэм ахэтүрэх мультильмхэр зэкIэ плюми хүнэу зээвдээзкыжыгъэ ыкыи зыупльэ-клюжыгъэ Унэрэкъо Щамсэт. Джащ фэдэу адьгабзэр дэгьюу зышлэу, зышлэгъэшIэгъонэу, персонажхэм амакъэ къеклоу къэзшыгъэхэу Нэхэе Сайдэ, Хууажь Миланэ, Чылэгъот Заремэ, Хякъуй Анзаур, ЕмыкI Заринэ, Тхякъуахъо Мэрдже-нэт, нэмыкIхэми рэзэнгъэ тхыльхэр афагъэшшошагъэх.

— Мы Ioфыр зэшюхыгъэнам зиахышиIу хэлтыр AP-м и Лышъхъэу КъумПыл Мурат. Республика м щызэхашэрэ общественнэ организацехэм IэпыIэгъу афэхъугъэнам аш мэхъанэшхо реты. Ильэс зэкІэллыкIохэм федеральнэ ыкыи Республика бюджетым кыххэхыгъэ ахъщэ IэпыIэгъур общественнэ организацехэм агъоты.

«Черкес (Адыгэ) медиаплатформа» зыфиорэм IoфиIакIэ тегъэгушIо. Зыуж ихъагъэр анахь таизыгъэгумэкIырэ Ioф къинхэм ащищ. ТэркIэ адьгабзэм нахь лъапIэ ѢиIэп. Тэ амалэу

тиIэмкIэ IэпыIэгъу ты-шIуфэхъущт, — кы-Иагъ Мирэ Джанбэч.

Адыгэ кіэлэгъэдже кол-леджэу Андирхье Хүусен ыцэ зыхырэм Унэрэкъо Щамсэт щэлажэе. Мультильмхэр зэри-дзэкIынэу зырагъэблагъэм игуалэ зэрэхъугъэр къело. Бээм хэшшыкI зэрэфырилэр IэпыIэгъу кыфэхъугъ, гъэшIэгъонэу, гу-рыгъошоу адьгабзэкэ гу-шшIэхэр кыыуагъэх.

— ПсынкIагъэ сфеIо-щтэн, сыда плюмэ, адь-габзэкIэ зэкIэ зэбдзэ-кIынэу амал ѢиIэп, нэ-мыкIыбзэхэм къааххыгъэ-гушыIэу дгъэфедэрэр бэ.

Арэу Ѣитми, хэкIы-пIэхэр къэдгъотыгъэх, гъэшIэгъонэу кыззэрэ-пIощтэм тыпылтыгъ. Сэц нэмыкIэу систем-дентхэри, лъэнкэ факулемтэм Ѣеджэхэрэ-ри ежь яшIоигъоныгъэ-кIэ IэпыIэгъу кытфэ-хъугъэх. Мы раҳыжьэ-гъэ Ioфым мэхъанэшхо иI. Адыгабзэм икыззете-гъэнэжын, цухъумэн фэIорышиIэщт, — еIo Щамсэт.

Мисатыу организацеу «Черкес (Адыгэ) медиаплатформэм» икIыгъэ ильэсэм IoфиIэгъэ шхъалэу илхэм ащищ Урысыем Ѣизэллашэрэ мультильмэу «Мимишики» зыфиорэр адьгабзэкэ зэрэзэрадзэкыжыгъэр. Ежь-ежырэу зэхажауцогъэ мультильмхэр кыззэрэдажэкыштыр гухэлтышоу ялхэм ащищ, сурэтхэр ашыих, ашкIэ ишкIэгъэшт Iэмэ-псымэхэр ялх. Апэрэ мультильмам адьгэ шэн-хабзэхэр къироиты-кынэу агъенафэ.

Ioфхабзэм икIэух «Лео и Тиг» зыфиорэ мультильмэу зэрэдзэкыжыгъэр къэзэрэу-гийэхэм къафагъэлъгъягъ. ЫпэкIэ кыззэрэтуагъяуэу, мэзаем и 20-м кыщегъэжъягъеу кіэлэцкыкүхэр аш еплынхэ альэ-кышт.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Дэлэжъагъэхэр:

Лыхъукэ Айдэмэр
Хууажь Милан
Чылэгъот Зарем
Унэрэкъо Щамсэт
Хякъуй Анзаур
Тхягъо Сайд
Нэхэе Сайд
Сихъу Дарин

Тхякъуахъо Мэрдже-нэт
Бжъэц Сальбый
Гъаштэ Марианн
ЕмыкI Зарин
Бэгъушээ Анзор
Үдхъихъу Айтэч
Юсуп Заур
Хягъундэкъо Аминэт

МЭКЬУМЭЩ ХЪЫЗМЭТЫР

ІЭКІЫБЫМ КЫРАМЫЩЫМИ...

Адыгейим ичыгулэжъэм гъэтхэсэ лэжыгъэхэм яхэльхъан, бжыхъасэхэм зэряшшэштхэм мы мафэхэм зафагъэхъазыры, техникэр агъэц-кіэжы, чыгъашшухэр, лэжыгъэ чылэпхъак-хэр, щыфэ-гъэстыныхъэхэр кызылэклагъахъэх.

АР-м мэкью-мэштимкэ и Министерствэ къызэритыгъэмкэ, ом ымыгъэохуухэмэ, мазэу къыхацтый ыгузэгүхэм адэжь бжыххэсэ лэжыгъэхэм яшувшлэнхэу рагъэжьэшт. Шъугу къэдгъэкыжын, мыгъэ яуахыжыщт бжыххасэхэм гектар 109567-рэ арагъэубутыгъ.

Чыгышшоу ящыклагъэм ипро-
цент 90-рэ фэдизир хъазыр.
Министерствэм къызэрэща-
гуялгъэмкэ, чыгышшухэр шъольыр-
хэм къызэрэзыйкагъехъащтым
иплан УФ-м мэккү-мэшымкэ и
Министерстве 2021-рэ ильесым
зэхигчэуцогъагь. Адыгейми а
тхыльтыр щаштагь. Игъом ыкыл
икъоу чыгышшухэр шъольыр-
хэм алекханхэм фэшл ар къы-
дээгъэкылхэрэм субъект пэпчь
ишикылгъэштым фэдизир къы-
фагъянэнэу зээгэйнигъе ада-
шыгь. Тиреспублики аш хэфа

Арышъ, тичыгуләжъхәр чыгъэ-
шүхәм ашыкъәштхәп.

Санкциехэр тимыныбджэгүү көралтыгъохэм Урысаем кызыспагъохэм юфыгъо кызыфа-хыгъэхэм аащыхы чыгулэжьеу чылэпхъаклэхэр лэккыбым кыышызышфыщтыгъэхэр. Адыгей-им ифермерхэр пштэмэ, тыгъэгъазэр, натрыфыр, соерары нахыбыу ащ кыирашы-щтыгъэр. Ау, мэккү-мэцьмикэ Министерствэм кызэрэщауя-гъэмкэ, мы културэхэм ячылэпхъаклэу лэккыбым кыкыгъэхэр Урысаеми кыышып-щэфынхэ плъэкыщт. Етланы, Адыгейим ихъязметшаплэхэм аащыхэм мыш кыщаугупшы-сыгъеу, кыщагъяэкыгъэхэм зафагъазжын-

Джащ фэдэу чылапхъэ ашыщт
кіэхэр къызытырахыщт хъасэхэр
аъзсынхэви республикам шы-

рагъэжьагъ. Мыгъэ соер, тыгъэт гъазэр ыкы натрыфыр аушетынхэу халхъащтых. Аш тетэү 1екыбым къырамыщэу, мышкъыщашигъэр гъэфедэгъэним къыфэкшоштых, чылэпхъэкш 1епчэгъани яэшт. А хъасэхэм атырапхъэштыр тишъолтыр къыщащэфын алъэкыщтуя ары ведомствэм къызэр шалыгъар.

Техникэу чыгулэжыным
шагъэфедэрэм инахыбыэри І-
кыбым кырыашыгь Аш феш

ахэр күтагызхэмэ, зерагацээ
кілжыщхэр кын мәхъу, халь-
хаштыр щымыләу бәрә кызы-
хәкібы. Ау ахәми хәкып! кы-
фагъотыгъ. Нәмык! къэралы-
гъохемкі къащәзә ящыкылға-
кызыләккілгъаяхъе. Уахътәу аш-
теккүадәрәр нахыбы, ау техни-
кү къеңүгъәм хәппльхъан зә-
рещымыләм ыпкы къикілкі һоф-
шанхар гүжончам нахы, ар-

Джащ фэдэү «дилерхэр»
къызылпургъялхаза къашафчийн

мэхьу. Гүунапкъэхэр Урысыем «кыыфызэфэзымышыгъэ» Тыркуемэ Китайре къащыдагъэ-кыгъэу бэдзэршилэм итыри makIэп, ахэр lof кыыпымыкIэу къащэфынхэ альэкIышт.

Ау тапәкіл республикәм имәкүмәщышІәхәр тихәгъезу е Республикау Беларусь кыышашырые техникәм төхтажыныхәкіл енәгүягъю. АР-м мәкүмәщымкілә и Министерствә кызызрәщауагъемкілә, Адыгеим социальна ыкіл экономикә хәхъоныгъәхәр егъешыгъэнхәм фитегъепсыхъеғъе унәе программәм кыдырахъельтатғау тихәгъезу кыышыдағыкыигъе техникәр къезыщәфтихәрәм аш пәуягъэхъаям ипроцент 50 фәдиз субсидиене афагъәклоҗыным пае сомә миллиони 120-рә Адыгеим икыигъе илъесым ыкіләм къыфатулышы.

«ЭкоЦентрЭМ» къеты

Шъяфэсакъынэу тышъольэIу

Пыдзэфэ пытэхэм апае шъолъыр операторым контейнерэу Адыгейм щигъэуцуగъэхэм зыщыщ амышлэхэрэм аклагъанэу бэрэ кыххэкы. Мы мафэхэм аш фэдэ бзэджэшлагъэхэр Мыекъуапэрэ къутырэу Гавердовскэмрэ ашагъэунэфыгъэх.

Мэшлөгъэкlyасэхэм гього-
гъуитумкы агъэкlocэжыгъэх,
ау контейнерхэр бгъэфедэн-
хэ умылтэкыжынхэу хъугъэ.
Аш изакып тэзгээгумэкырэр,
цыфхэр благъэу зыпэусхэ
чыпшэм машлоу щыпшырэм
щынаагьо къызэритырэри къы-
хэлрьешымэ тшлонгъу.

Икыгъэ ильэсүм бак 20

бзэджашIэхэм республикэм щагъэкодыгъ. НахыбырэмкIэ aklaqъэнагъ, ау гъэреклорэ гъат-

хэм Мыекуапэ имээз-парк чын-
плэхэм аацыц шольтыр опера-
торым щигъэуцуугъэ бакыр псым
хадзагъ.

«ЭкоЦентрэм» шъугу къегъэ-
кыжьы, контейнерхэр пыдзэфэ
пүтэхэм яугъоин пай. Пкыгъоу

кызыктынагъэр е псынкіэу кызыктынен ыльэкіыштхэр ахэм арыштудзэхэ хьущтэп.

Аш фэдэ мыхо-мышлагъэхэр зэрамынханхэу, контейнерхэм афсакынхэу зэкэми компаниер къялъэу.

**ООО-у «ЭкоЦентрэм»
и Адыгэ шъольыр къутамэ
ипресс-къулыкъу**

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ХъУТ Нэфсэт.

Адыгэ Республика́м изаслуженна́ артисту Хэшх Казбек кызыыхъугъэр непэ ильэс 90-рэ мэхъу

ЫМЭКЪЭ ГОХЬ УИУМЭХЪЫШТЫГЬ

Нэшх-гушх гушубзыоу, ынэхэм чэф бзый шэтыр квакиххеу, имафи, ичэщи, исыдрэ уахти дэгүу заклэу зэхэльэу кыпщыхъоу, ахэтых цыфыбэм зырызхэр. Ахэр нэфынэх, фабэх, зафэх, хвалэлых хэткли, сидигьи. Джа гу зэуухыгъэ кызэрклохэм, Тхэм кыфишээрэ пстэуми руразэхэм ашыщыгъ, сишошыкъ, артист цэрыгоу, ордэйло дэгьюу, композиторэу Хэшх Казбек.

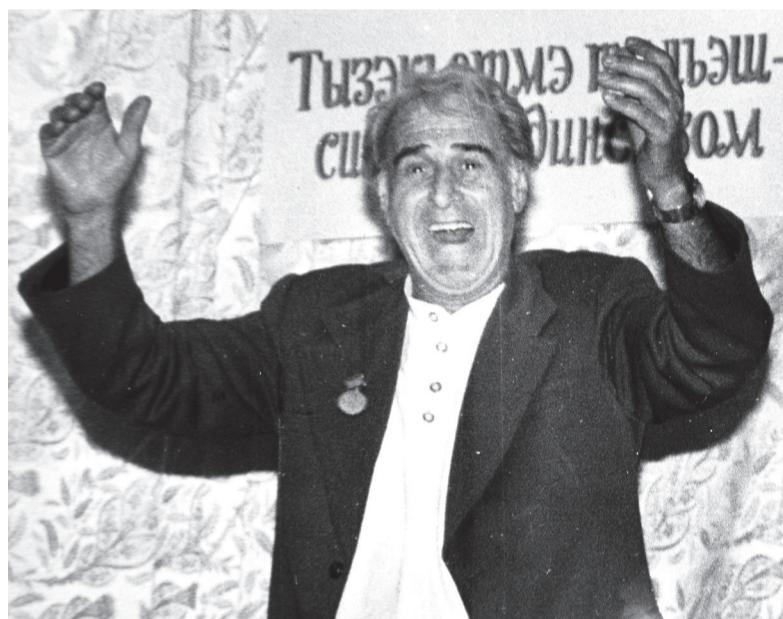
Ахэр зыплээгъукъ, ныбжы кыныгъуу, гумэк гори ямыга-гъэу кыпщыхъун ыльэкъыщ, ау кыныгъо-лъэпэогъубэр зэ-пачайз, ордым, музыкэм зэрэфхуагъехэр пшээ зыхуукъ, зэкъ шлоу алэжыгъеу, кадэхуугъэм угъэрэз, лытэнгъэ афэошы.

Хэшх Казбек итепльэ-иупльэ чэф, илупэцх дахэ фэдэгяхэп ишыэнгъэ. Ар щилэ мазэм и 28-рэ 1933-рэ гэблэшхо ильэсэм Шапсыгъэ ит куаджэу Хаджыкъо кыщыхъугъ. Ятэ кэлэегъеджагъ. Анах дунаим илэгъу-кыныгъом ар Ленинград куагъэ ыкы кэлэегъеджэ гэсэнгъэр зэригъэгъотыгъ. Казбек ятэу Хэшх Кырымчэры изеклыакъ лыгъэ инэу фэгъэгъун фое. Еджэнэр кызеехым икъуаджэ къекложы, чылэм дэт еджалэм иапэрэ директор хуугъэ. Я 30-рэ ильэсхэм ууци, тыси зимиэгъэ комсомолцыээм ясатыр хэтыгъ, ренэу зыгорэ ышэн, зыгорэм лыкыон фэяя, пшыр зыщыцыр ышэнгъетыгъ, «сыфа-ен» е «сфэльэкъищтэп» ныбжы ышэнгъетыгъ. Ныбжыкъэхэм зэрэшэнэу, гузэухыгъэ-гутупшыгъягъ. Ау юфуу зыфежээрэ дэгьюу ыгъэцакъищтэп.

Казбек ятэ мафэрэ кэлэццы-клюхэр ригъаджэштэгъ, пчыхъэр — нахыжхэр. Мышэ-нгъэр гээлодыгъэнэм илахыншлу хильхъагъ. Ау зэрэхуу хабзэу, анах зыщемыжагъэхэм, Хэшххэм янагъо гумэхэм зыкыридзагъ: лажынхъакы зимиэ сабийхэм ятэ «враг на-рода» алы агъэтысыгъ ыкы хъапс тыральхъагъ.

Аш дэжым Казбек ильэс 5, ышыпхуиту — зым 7, адрэм 3 аныбжыгъ. Сабицым афиши-шэштэп ымышэу янэ каха-наагъ, пхъэнклоу лухан фое хуугъэ. Итахъо зэхъум, Казбек зерилэкъеу янэ дэлэпилээ ригъэжъягъ, ау къоджэ колхозым кыщыгъэхъэн шыагъэп. Бжыхъэ мафэхэм кэлэе псынкъе чаным илэгъухэр игъусэу шхомчыр кышыпшытгъ ыкы мыехэр, къуужхэр ыгъэгъу-щтэгъэх.

Сыдигьуу Казбек ыгу ордым зызэллиубытгъэр пломэ, исабынгъо-кэлэгъум ар аш шо-мыофыгъэнир нахь пшош мэхъу, сыда пломэ кынигъо

мыухыжым хэтыгъэх, куаджэм кино зыфэпштэп щашэу е артистхэр квакощыгъэхуу пфэпштэп... Ауми, хэти, зэралоу зыщыцыр ышэнгъетыгъ, «сыфа-ен» е «сфэльэкъищтэп» ныбжы ышэнгъетыгъ. Ныбжыкъэхэм зэрэшэнэу, гузэухыгъэ-гутупшыгъягъ. Ау юфуу зыфежээрэ дэгьюу ыгъэцакъищтэп.

Гурьт еджалэр кызеехым, Мыекъоп кэлэегъеджэ институтын чэхъагъ ыкы мы уахтэм калэм мэкъэ гох лъэш зэриэр, локъ-шыкъ кэлэегъэ дэгүу зэрэхэлтийр, ордэхъоноими, лъэпкъ къашоми зэрэхъурэ къэнэфагъ, еджэ-пшхом ихудожественнэ самодеятельность чанэу хэлажьэ. Институтыр кызеехым, кэлэегъяджэу станицу Саратовскэм клонэу щытыгъ, ау инасыкъ, нэмькы хуугъэ-шэгъэ гулэм ишыэнгъэ кызэблхъугъ.

1959-рэ ильэсэм адигэ пшашхэхэу, калэхэу Ленинград кээралыгъо консерваториим щырагъэдженхэу кыхахыгъэхэм, музыкальне гэсэнгъэр сэнэхъаткъ зэрэгэгъотшхэм Казбек ахэфагъ. Ленинград къикыгъэ купэу профессорэу В. А. Чарушниковыр, нэмькхэри зыхэтигъэхэм апашихъэ Хэшх Казбек ордэй «Летят перелетные птицы» зыфилэр кыщыгъягъ ыкы адигэ къашохэр къаригъэлэгъугъ, студиим аштэштхэм джаущтэу ахэфагъ. Етланы Хэшхэм инасып кыхыгъээр ордэхъоноим зыфигъэсэнкъе анах педагог дэгьюу Н. Г. Тихоновым иклас зэри-фагъэр ары. Шьорышыгъи нэшошыгъи хэмийтэу, ар «анаах

кэлэегъеджэ дэгүу» зыфалохэрэм ашыщыгъ. Нэбгыри 5 — 6-м ачылпэ, аш нэбгыре 15 — 16 сидигьи ригъэджагъ, лэпээсэнгъэ инэу ордымкъ илэр зэфэдэу ахэм ахигошагъ. Мыш дэжым кыщыхээзъэшмэ сишоигь Хэшх Казбек консерваториим Сэмэгу Гошнагъо, Пэнэшьу Раисэ, Шъэожъ Розэ, Ахэджэго Щэбан кызэрэш-деджагъэхэр ыкы кызэрэз-дахуугъягъ.

Уеджэным фэдэ къабзэу, пшхыщтыр ыкы пшыгъыщтыр

кэлэегъеджэ дэгүу» зыфалохэрэм ашыщыгъ. Нэбгыри 5 — 6-м ачылпэ, аш нэбгыре 15 — 16 сидигьи ригъэджагъ, лэпээсэнгъэ инэу ордымкъ илэр зэфэдэу ахэм ахигошагъ. Мыш дэжым кыщыхээзъэшмэ сишоигь Хэшх Казбек консерваториим Сэмэгу Гошнагъо, Пэнэшьу Раисэ, Шъэожъ Розэ, Ахэджэго Щэбан кызэрэш-деджагъэхэр ыкы кызэрэз-дахуугъягъ.

Ныбжыкъ купым хэтхэу Ленинград щырагъэджагъэхэр дипломхэр алыгъэу Адыгейм къекложыгъэх.

Артист сэнэхъатым хотэу Хэшх Казбек усэ-аными зыритыгъ. Аш иорэхдэу «Шоферым иорэд», «О унэклэ зэклэ кысэлпльыщтыгъэ», «Си Адыгей», «Си Шапсыгъэр», «Марэт» зыфило-хэрэр, драматическэ спектаклэхэм апаекъ музыкэр бэу ытхыгъэх, ахэр зэкъ бэрэ сценэшхо зэфэшхъафхэм ашы-лугъэх, лъэпкъ искусствэм ихъарзынтигъи. Аудио зыфилэрэ, драматическэ спектаклэхэм апаекъ музыкэр бэу ытхыгъэх, ахэр зэкъ бэрэ сценэшхо зэфэшхъафхэм ашы-лугъэх, лъэпкъ искусствэм ихъарзынтигъи.

уилэн фэягъ, ильэсхэр гүй-смыгъэх. Казбек гу льтагь стипендиер ренэу кымыхымэ зэрэхъуутштыр. Еджэнэр къидэхъуутштыгъ, охтэ тээкоу кынфыдафэрэми, анахэу чэшчирэ, Кировска (Путоловскэштигъэр ары) заводым вагонхэр ыушъэнхэу клоштагъ.

Щылэнгъэм хуупхъэу хэт

къабзэу, юфшэнми, сценэми, ордими угу улси ахэлэхэйн зэрэфаэр ахэм ашэштагъ. Хэшх Казбек къалэу Мыекъупэ икон-цертнэ-эстраднэ бюро. Краснодар дэт музыкальнэ комедиим итеатрэ, край филармониим юф ашиштагъ. А уахтэм Казбек зэкъ Советскэ Союзир кын-клюхъагъ, Темир Кавказым щы-

псэурэ цыф лъэпкъ-хэм ямузыкэ искусству дэгьюу зэригъэшлагъ.

Артист сэнэхъатым хотэу Хэшх Казбек усэ-аными зыритыгъ. Аш иорэхдэу «Шоферым иорэд», «О унэклэ зэклэ кысэлпльыщтыгъэ», «Си Адыгей», «Си Шапсыгъэр», «Марэт» зыфило-хэрэр, драматическэ спектаклэхэм апаекъ музыкэр бэу ытхыгъэх, ахэр зэкъ бэрэ сценэшхо зэфэшхъафхэм ашы-лугъэх, лъэпкъ искусствэм ихъарзынтигъи. Аудио зыфилэрэ, драматическэ спектаклэхэм апаекъ музыкэр бэу ытхыгъэх, ахэр зэкъ бэрэ сценэшхо зэфэшхъафхэм ашы-лугъэх, лъэпкъ искусствэм ихъарзынтигъи.

Шыачэ ильэсывбэу юф зышишлагъэм Казбек Адыгейр, Мыекъупэ зыки щыгъупшагъэхэп, мэфэклэ концертышхохэм ахэлажьэштагъ, ежь иунэе концерхами ильэпкъэгъухэр аригэ-пльыщтыгъ. Нэужым Псышопэ районымкъэ адигэ культурэм и Гупчэ ихудожественнэ пащэу щытыгъ. Ышлэрэ юфым гуетынгъэу фырилэр ынэгү кычэ-щыщтыгъ. Зэлшашлэрэ артистордэйлоу, композиторэу Хэшх Казбек юфшэнгъэшхуу культурэм щырилэм пae медалэу «За самоотверженный труд и безупречную воинскую службу в годы ВОВ» зыфилорэр, щытхуцэ «Адыгэ Республика́м изаслуженнэ артист» кынфагъэшьошагъэх. 2002-рэ ильэсэм Хэшх Казбек юфшэнгъэшхуу культурэм щырилэм пae медалэу «За самоотверженный труд и безупречную воинскую службу в годы ВОВ» зыфилорэр, щытхуцэ «Адыгэ Республика́м изаслуженнэ артист» кынфагъэшьошагъэх. 2002-рэ ильэсэм Хэшх Казбек Кырымчэрые ыкъор дунаим ехъижыгъ, ильэс 69-рэ кыгъэшлагъэр.

Инэфынагъэкъэ, ымэкъэ гохъэу узыумэхъыщтыгъэмкъэ, сценэм шыыпкъагъэу фырилэр-гъэмкъэ, артист инэу зэрэштагъ-гъэмкъэ зыщыщыгъэ адигэ лъэпкъым ишэжэй ар ныбжырэу кыихэнагъ. Щыгъэмэ, ёылэ мазэм и 28-рэ ильэс 90-рэ ху-щыгъэ, шуукъэ игуугу ашы, ашыгъупшэрэп, арышъ, ишүшлэгъэкъэ псаумэ анах псауж.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

